

# Balbieriškio versmė

## Turistinė vertė



### Sinonimai

Balbieriškio mineralinės versmės, Balbieriškio šaltinis

### Koordinatės

LKS: 492636; 6043000

### Adresas

Prienų r. sav., Balbieriškio mstl. šiaurinė dalis. Versmė liejasi gyvenamų valdų prieigose, Peršekės slėniuko kairiajame krante. Ištakos vietą lengvai pasieksite nuo medinės, dvibokštės Balbieriškio bažnyčios tarp Vilniaus g.-vės 29 ir 31 namų pasukę žemyn į slėnį besileidžiančiu ir link kapinių iš miestelio per Peršekės upelio tiltuką vedančiu taku. Jos yra čia pat dešiniau tako (pietų pusėje) į slėnį grimztančios griovos smaigalyje, atsirėmusiame į namo valdos kiemą. Aukščiau ties aikšte ir tako pradžia, gatvių sankirtoje pastatyti paminkliniai akmenys Šv. Marijai ir Balbieriškio partizanams atminti. Šis miestelio pakraštys priartėja prie Nemuno, tekančio už 1–1,2 km nuo šaltinio rytų pusėje. Buvę sūrokos Balbieriškio versmės 1985 metais paskelbtos hidrogeologiniu gamtos paveldo objektu. Nemuno kilpų regioninio parko pietvakarinis pakraštys



## Aplinka

Nemuno vidurupiui būdingi dažni staigūs vingiai, tokį – didele kilpa upė „sumeta“ ir ties Balbieriškiu. Čia beveik į pačią upės stataus vingio smailumą, pasroviui prieš pat garsiąją ir net apie 40 m aukščio Balbieriškio atodangą įteka Peršekė (66 km), kairysis Nemuno intakas. Ji srovėna iš pietų, lankstydamą nedideles kilpas ir vis siaurėjančiu plataus fluvialinio slėnio dugnu beveik lygiagrečiai besiglausdama arčiau Nemuno. Ties Balbieriškiu ji teka aukštesnės viršsalpinės (3-iosios) terasos prie senslėnio šlaito arčiau priglundusiu pakraščiu. Nuo šaltinio iki senojo slėnio viršutinės briaunos (85 m NN) yra 500 m, nuo pačios Peršekės vagos – apie 600–650 metrų. Nuožulni terasa virš Nemuno upės vandens pakilusi 12–17 metrų, ja kilpinėja įklotas salpinis Peršekės slėniukas. Kai kur terasa papelkėjusi.

Ties Balbieriškiu smarkiai išsiplėtęs, giliai įsirežęs senasis fluvialinis (aliuvinis, aIV, aIIIbl) terasinis slėnis kairiuoju krantu prisiglaudžia prie erozinių, denudacinių ir nuošliaužinių šlaitų, padengtų deliuvio (dIV) nuobirynais ir išraižytų trumpomis stačiomis griovomis. Aukščiau jų išorėn driekiasi

lyguminis (85–100 m NN) prieleidyninių ežerų suformuotas reljefas, į vakarus nuo miestelio paklojęs Simno–Balbieriškio limnoglacialinę (lgIIIbl) banguotą lygumą. Šiam didžiųjų Nemuno kilpų rajone buvusiam limnoglacialiniam baseinui būdingi juostuoti moliai (varvos), slūgsantys ir matomi atsidenę net Balbieriškio atodangos viršutinėje dalyje. Jie sukloti 6–12 m storio sluoksniu virš paskutinio apledėjimo metu susidariusio rudo Baltijos (gIIIbl) moreninio priemolio. Čia kairysis Nemuno slėnio pagrindinis (senasis) šlaitas, o ir giliau glūdinčios Baltijos (gIIIbl), Grūdų (gIIIgr) ir ankstyvesnių stadijų ledyno paliktos nuogulos yra daugiausia rišlios (molinės). Todėl tik sporadiškai kaupia labai menkas gruntinio vandens sankaupas. Apie 58 m NN aukštyje, Peršekės įklotinio slėniuko šlaitelio griovos smaigalyje atsivėrusi Balbieriškio versmė, taip pat ne ką daugiau gali gauti gruntinio vandens. Ši kylanti versmė maitinama ne gruntinio, bet gilesnių sluoksnių spūdinio vandens. Jos ištaka susijusi su triaso, kreidos ir kvartero tarpmoreninių sluoksnių vandens susimaišymu, prasiskiedimu ir susidariusio „mišinio“ nusidrenavimu hidrogeologinės nedarnos ar židininės hidrogeocheminės anomalijos (kupolo)



vietoje. Dabar, laikui bėgant, „sugėlėjo“ kupolo skliaute pulsuojantis ir versme išsiliejęs vanduo.

## Dabartinė būklė, kaptazas

Kaptuota betoniniu rentiniu (apie 1 m skersmens) versmė veržiasi Peršekės upelio aukštokame šlaite, apie 100–120 m į vakarus nuo vagos, virš Peršekės (48,3 m NN) ir Nemuno (46,7 m NN) vandens lygiui pakilus apie 10–12 metrų. Iš šulinėlio vanduo silpna tėkme nuteka į maurais užaugusį prūdėlį, toliau išplova link Peršekės. Nedidelės griovos smaigalyje išsiveržusi versmė aplink šulinėlį stipriai užgožta ajerų, medžių ir krūmų (eglių, karklų). Vanduo krūmyno paslėpta išplova nuteka žemyn griova ir šlaiteliu PR kryptimi bei pradingsta paupės pievose. Dabar šaltinis visų pamirštas, nenaudojamas, apleistas ir nelankomas. Būdamas dažnoje žmonių sambūrio vietoje (šalia bažnyčia, paminkliniai akmenys aikštėje, takas, vedantis į kapines) vertas ir būti sutvarkytas.

## Vandens fizikinės savybės

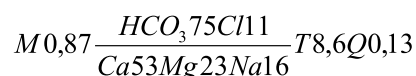
Vanduo skaidrus. Dujų išsiskyrimo reiškinį nepastebėta. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-06-04) vanduo buvo 8,6 °C temperatūros, neutralus (pH = 6,76). Savitasis elektros laidis SEL = 950 μS/cm, vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas Eh = +166 mV, deguonies (O<sub>2</sub> = 3,19 mg/l).

## Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi daug mineralinių medžiagų, bendroji jo mineralizacija 869 mg/l. Jis kietas, pasižymi

karbonatiniu kietumu (bendrasis ir karbonatinis vandens kietumas 8,4 mg-ekv/l). Vandenyje didelė ištirpusios geležies koncentracija (1,3 mg/l), nustatyta ir tarša azoto junginiais. Nitratų koncentracija 27,3 mg/l.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)



Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	869		
Sausoji liekana 180 °C	608		
Bendrasis kietumas		8,40	
Karbonatinis kietumas		8,40	
Nekarbonatinis kietumas		0,00	
Anijonai:			
Chloridai, Cl <sup>-</sup>	44,61	1,26	11,06
Sulfatai, SO <sub>4</sub> <sup>2-</sup>	53,93	1,12	9,83
Hidrokarbonatai, HCO <sub>3</sub> <sup>-</sup>	522,33	8,57	75,24
Nitritai, NO <sub>2</sub> <sup>-</sup>	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO <sub>3</sub> <sup>-</sup>	27,30	0,44	3,86
Katijonai:			
Natris, Na <sup>+</sup>	40,43	1,75	15,92
Kalis, K <sup>+</sup>	31,33	0,84	7,64
Kalcis, Ca <sup>2+</sup>	116,58	5,82	52,96
Magnis, Mg <sup>2+</sup>	31,44	2,58	23,48
Amoniakas, NH <sub>4</sub> <sup>+</sup>	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,25		
Permanganato skaičius, mg O/l	3,36		
Bendroji geležis, Fe mg/l	1,30		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	978		

## Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Nėra.

### Tipas

Kylantis (erozinis), tektoninių plyšių, griovoje ties Peršekės įklotinio slėniuko šlaito viršutini briauna

### Režimas

Nuolatinio veikimo

### Vandeningumas

Mažo vandeningumo (nereikšmingas). Pagal ankstesnių matavimų duomenis (rankraštinis), debitas 0,13 l/s, arba 0,5 m<sup>3</sup>/h (11 m<sup>3</sup>/d)

### Vandens tipas

Kalcio, magnio, natrio hidrokarbonatinis, chloridinis

### Aprašė:

P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij, K. Kadūnas, 2014